

Organizacija datoteka

Indeks-sekvencijalna organizacija datoteke

---

*Struktura, formiranje, traženje,
obrada, ažuriranje, primena i
ocena*

OD – Indeks-sekvencijalna

1

Sadržaj

- Indeksne datoteke
- Indeks-sekvencijalna organizacija datoteke
- Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

OD – Indeks-sekvencijalna

2

Indeksne datoteke

- **Karakteristike indeksnih datoteka**

- postojanje **indeksa**
  - pomoćna struktura podataka
  - realizovana u posebnoj datoteci, kao stablo traženja
  - sadrži parove
(*vrednost ključa, relativna adresa sloga/bloka*)
    - za preslikavanje argumenta traženja u adresu sloga
    - za brz pristup slučajno odabranom i logički narednom slogu
- smeštanje kompletnih slogova
  - u posebnu datoteku - zonu podataka (primarnu zonu)
    - može biti različito organizovana

OD – Indeks-sekvencijalna

3

Indeksne datoteke

- **Vrste indeksnih datoteka**

- **statičke**
  - istorijski prve
    - danas ređe u praktičnoj upotrebi
  - statička alokacija memorijskog prostora
    - definiše se prilikom projektovanja organizacije
  - statički indeks
    - formira se i, nakon formiranja, ne ažurira se
- **dinamičke**
  - praktično nezaobilazne u realnim projektima
  - dinamička alokacija memorijskog prostora
  - dinamički indeks
    - ažurira se paralelno sa ažuriranjem zone podataka
    - održavanje poželjnih karakteristika u vremenu

OD – Indeks-sekvencijalna

4

Indeksne datoteke

- **Efikasnost organizacija u upotrebi**
  - sekvencijalne datoteke
    - ideal redosledne obrade i traženja logički narednih slogova
  - rasute datoteke
    - ideal direktne obrade i traženja slučajno odabranih slogova
  - indeksne datoteke
    - struktura kompromisa
    - solidna podrška direktne i redosledne obrade, kao i obe vrste traženja

OD – Indeks-sekvencijalna

5

Sadržaj

- Indeksne datoteke
- Indeks-sekvencijalna organizacija datoteke
- Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

OD – Indeks-sekvencijalna

6

Indeks-sekvencijalna organizacija

- **Statička indeks-sekvencijalna datoteka**

- tri memorijske zone ili osnovne organizacije datoteke

- **primarna zona ili zona podataka**

- sekvencijalna organizacija

- **zona indeksa**

- spregnuta organizacija – n-arno stablo

- **zona prekoračenja**

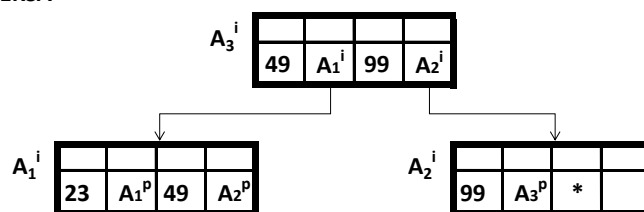
- spregnuta organizacija – lanci prekoračilaca

OD – Indeks-sekvencijalna

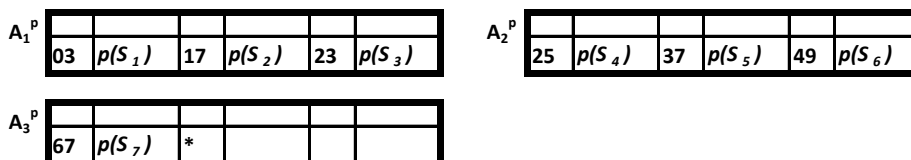
7

Indeks-sekvencijalna organizacija

ZONA INDEKSA

PRIMARNA ZONA

OD – Indeks-sekvencijalna

8

Indeks-sekvencijalna organizacija

- **Primarna zona**

- slogovi uređeni saglasno rastućim vrednostima ključa
- slogovi grupisani u blokove
  - poželjan što veći faktor blokiranja
- kreira se u postupku formiranja statičke indeks-sekvencijalne datoteke
- ciljevi
  - iskoristiti poželjne osobine sekvencijalne organizacije u redoslednoj obradi podataka
  - izbeći efekat loših performansi ažuriranja sekvencijalno organizovane datoteke

OD – Indeks-sekvencijalna

9

Indeks-sekvencijalna organizacija

- **Zona indeksa**

- puno stablo traženja, spregnuta struktura
  - reda n ($n \geq 2$)
  - visine h
- čvor stabla = blok, sadrži od 1 do n elemenata
  - parovi (k_e, A_e) , $e \in \{1, \dots, n\}$
  - n – faktor blokiranja u zoni indeksa
    - $k_e = k(S)$ - vrednost ključa sloga S
    - A_e je adresa:
      - » bloka primarne zone u kojem je slog S , u slučaju lista, ili
      - » podstabla, tj. drugog čvora stabla traženja koji takođe sadrži k_e , u slučaju neterminalnog čvora
  - elementi u čvoru uređeni saglasno rastućim vrednostima ključa k_e
    - čvor je sekvencijalno organizovana struktura

OD – Indeks-sekvencijalna

10

Indeks-sekvencijalna organizacija

- **Zona indeksa**

- reprezentativne vrednosti ključa svakog bloka primarne zone propagirane u stablo
  - najmanje ili najveće vrednosti ključa iz svakog bloka primarne zone
- elementi listova stabla
  - sadrže po jednu vrednost ključa iz svakog bloka
- elementi čvorova na višim nivoima hijerarhije stabla
  - sadrže po jednu vrednost ključa iz svakog direktno podređenog čvora
  - vrednosti ključa ponavljaju se u čvorovima na svim nižim nivoima hijerarhije
- nakon kreiranja, ne ažurira se

OD – Indeks-sekvencijalna

11

Indeks-sekvencijalna organizacija

- **Zona indeksa**

- neterminalni čvor sa m ($1 \leq m \leq n$) elemenata
  - poseduje m direktno podređenih čvorova
- adresa A_e - pokazivač, relativna adresa

- **Vrste zone indeksa**

- **zona indeksa s propagacijom najvećih vrednosti ključa iz svakog bloka**
  - u slučaju poslednjeg bloka, propagira se ne aktuelna najveća vrednost ključa, već najveća dozvoljena vrednost ključa
- **zona indeksa s propagacijom najmanjih vrednosti ključa iz svakog bloka**
  - u slučaju prvog bloka, propagira se ne aktuelna najmanja vrednost ključa, već najmanja dozvoljena vrednost ključa

OD – Indeks-sekvencijalna

12

Indeks-sekvencijalna organizacija

• Zona indeksa

- posmatra se list u stablu traženja sa m elemenata ($1 \leq m \leq n$):

$(k_1, A_1), \dots, (k_{e-1}, A_{e-1}), (k_e, A_e), (k_{e+1}, A_{e+1}), \dots, (k_m, A_m)$

- $A_e, e \in \{1, \dots, m\}$ - adrese sukcesivnih blokova primarne zone
- ako stablo sadrži najveće vrednosti ključa, slog sa $k(S)$ je u
  - bloku sa adresom A_1 ako je $k(S) \leq k_1$
  - bloku sa adresom A_e ako je $k_{e-1} < k(S) \leq k_e, e \in \{2, \dots, m\}$
- ako stablo sadrži najmanje vrednosti ključa, slog sa $k(S)$ je u
  - bloku sa adresom A_m ako je $k(S) \geq k_m$
  - bloku sa adresom A_e ako je $k_e \leq k(S) < k_{e+1}, e \in \{1, \dots, m-1\}$

OD – Indeks-sekvencijalna

13

Indeks-sekvencijalna organizacija

• Primer - indeks-sekvencijalna datoteka D_{insek}

- propagacija najvećih vrednosti ključa
  - iz svakog bloka primarne zone, osim iz poslednjeg
  - najveća dozvoljena vrednost ključa – iz poslednjeg bloka
- $N = 13$ slogova
- faktor blokiranja u primarnoj zoni $f = 3$
- red stabla traženja i faktor blokiranja u zoni indeksa $n = 2$

OD – Indeks-sekvencijalna

14

Indeks-sekvencijalna organizacija

- Primer - indeks-sekvencijalna datoteka D_{insek}
  - propagacija najvećih vrednosti ključa

PRIMARNA ZONA

A_1^P					
	03	$p(S_1)$	07	$p(S_2)$	13

A_2^P					
	15	$p(S_4)$	19	$p(S_5)$	23

A_3^P					
	25	$p(S_7)$	27	$p(S_8)$	29

A_4^P					
	34	$p(S_{10})$	43	$p(S_{11})$	49

A_5^P					
	64	$p(S_{13})$	*		

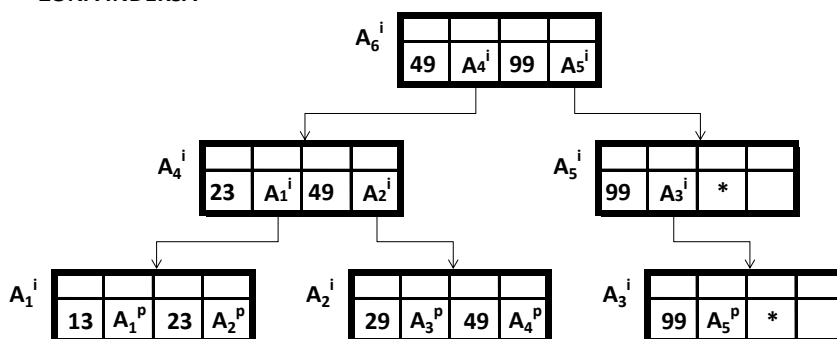
OD – Indeks-sekvencijalna

15

Indeks-sekvencijalna organizacija

- Primer - indeks-sekvencijalna datoteka D_{insek}
  - propagacija najvećih vrednosti ključa

ZONA INDEKSA

OD – Indeks-sekvencijalna

16

Indeks-sekvencijalna organizacija

- **Zona indeksa**

- broj čvorova C_i
  - na i -tom nivou hijerarhije stabla ($i=1, \dots, h$)

$$C_i = \left\lceil \frac{B}{n^{h-i+1}} \right\rceil$$

- B – broj blokova u primarnoj zoni ($B \geq 1$)

- visina stabla

$$h = \lceil \log_n B \rceil$$

- ukupni broj čvorova stabla C

$$C = \sum_{i=1}^h \left\lceil \frac{B}{n^{h-i+1}} \right\rceil$$

OD – Indeks-sekvencijalna

17

Indeks-sekvencijalna organizacija

- **Zona indeksa**

- kapacitet stabla
  - koliko parova (k_e, A_e) se može upisati u čvorove

$$K = nC$$

- stablo traženja obezbeđuje relativno brz pristup za traženje slučajno odabranog sloga

OD – Indeks-sekvencijalna

18

Indeks-sekvencijalna organizacija

- **Zona prekoračenja**

- sadrži kompletne slogove datoteke
  - kao i primarna zona
  - koji se upisuju u zonu prekoračenja pri upisu novih slogova
  - koji se nazivaju prekoračiooci
  - svaki blok primarne zone može imati svoje prekoračioce

OD – Indeks-sekvencijalna

19

Indeks-sekvencijalna organizacija

- **Zona prekoračenja**

- kada **blok u primarnoj zoni nije kompletan** ($m \neq n$)
  - upis novog sloga dovodi samo do pomeranja slogova u bloku
- kada je **blok u primarnoj zoni kompletan** ($m = n$)
  - upis svakog novog sloga dovodi do upisa jednog od slogova koji pripadaju bloku sa adresom A_e , $e \in \{1, \dots, m\}$, u zonu prekoračenja
  - $k_{e(max)}$ – trenutno maksimalna vrednost ključa u bloku sa adresom A_e
  - ako je $k(S) < k_{e(max)}$
    - novi slog se upisuje u blok a svi slogovi sa vrednošću ključa većom od $k(S)$ pomeraju se za jednu lokaciju ka kraju bloka
    - slog sa vrednošću ključa $k_{e(max)}$ se upisuje u zonu prekoračenja
  - ako je $k(S) > k_{e(max)}$
    - novi slog se upisuje u zonu prekoračenja

OD – Indeks-sekvencijalna

20

Indeks-sekvencijalna organizacija

- Zona prekoračenja**

- sprežu se logički neposredno susedni prekoračiooci iz jednog bloka, faktor blokiranja $f_z = 1$

- za svaki blok primarne zone, najviše jedan lanac spregnutih prekoračilaca
- slogovi u svakom lancu prekoračilaca uređeni su u rastućem (alternativno opadajućem) redosledu
- dodatno, lanac slobodnih blokova

- Pokazivač na početak lanca – dva načina**

- **direktno povezivanje sa listom stabla traženja**

- pokazivač na početak lanca smešta se u odgovarajući list

- **indirektno povezivanje sa listom stabla traženja**

- pokazivač na početak lanca smešta se u prateći deo odgovarajućeg bloka u primarnoj zoni

OD – Indeks-sekvencijalna

21

Indeks-sekvencijalna organizacija

- Struktura zone prekoračenja – direktni pristup**

LISTOVI STABLA TRAŽENJA

A_1^i <table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr><td>13</td><td>A_1^p</td><td>13</td><td>A_1^p</td><td>19</td><td>A_2^p</td><td>23</td><td>A_2^z</td></tr> </table>	13	A_1^p	13	A_1^p	19	A_2^p	23	A_2^z	A_2^i <table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr><td>29</td><td>A_3^p</td><td>29</td><td>A_3^p</td><td>43</td><td>A_4^p</td><td>49</td><td>A_3^z</td></tr> </table>	29	A_3^p	29	A_3^p	43	A_4^p	49	A_3^z
13	A_1^p	13	A_1^p	19	A_2^p	23	A_2^z										
29	A_3^p	29	A_3^p	43	A_4^p	49	A_3^z										

A_3^i								
99	A_5^p	99	A_5^p	*				

PRIMARNA ZONA

A_1^p <table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr><td>03</td><td>$p(S_1)$</td><td>07</td><td>$p(S_2)$</td><td>13</td><td>$p(S_3)$</td></tr> </table>	03	$p(S_1)$	07	$p(S_2)$	13	$p(S_3)$	A_2^p <table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr><td>14</td><td>$p(S_{15})$</td><td>15</td><td>$p(S_4)$</td><td>19</td><td>$p(S_5)$</td></tr> </table>	14	$p(S_{15})$	15	$p(S_4)$	19	$p(S_5)$
03	$p(S_1)$	07	$p(S_2)$	13	$p(S_3)$								
14	$p(S_{15})$	15	$p(S_4)$	19	$p(S_5)$								

A_3^p <table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr><td>25</td><td>$p(S_7)$</td><td>27</td><td>$p(S_8)$</td><td>29</td><td>$p(S_9)$</td></tr> </table>	25	$p(S_7)$	27	$p(S_8)$	29	$p(S_9)$	A_4^p <table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr><td>31</td><td>$p(S_{14})$</td><td>34</td><td>$p(S_{10})$</td><td>43</td><td>$p(S_{11})$</td></tr> </table>	31	$p(S_{14})$	34	$p(S_{10})$	43	$p(S_{11})$
25	$p(S_7)$	27	$p(S_8)$	29	$p(S_9)$								
31	$p(S_{14})$	34	$p(S_{10})$	43	$p(S_{11})$								

A_5^p							
64	$p(S_{13})$	71	$p(S_{17})$	*			

ZONA PREKORAČENJA

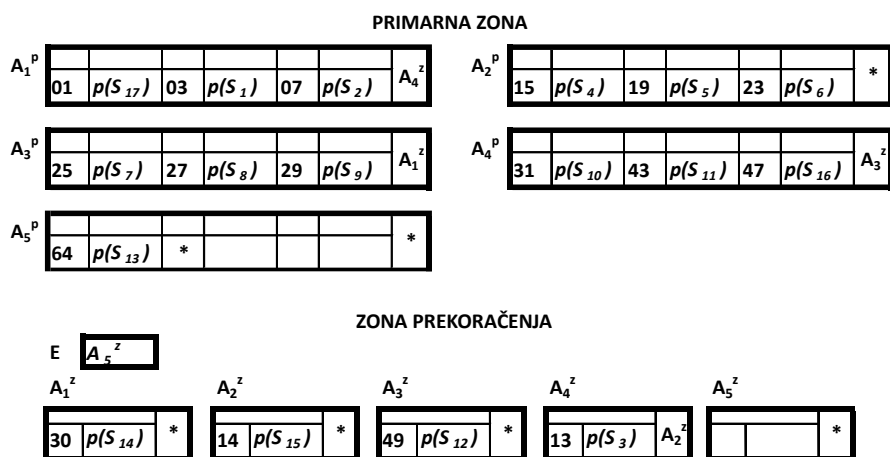
	A_1^z	A_2^z	A_3^z	A_4^z	A_5^z										
E	A_4^z	49	$p(S_{12})$	*	23	$p(S_6)$	*	47	$p(S_{16})$	A_1^z			A_5^z		*

OD – Indeks-sekvencijalna

22

Indeks-sekvencijalna organizacija

- Struktura zone prekoračenja - indirektni pristup

OD – Indeks-sekvencijalna

23

Sadržaj

- Indeksne datoteke
- Indeks-sekvencijalna organizacija datoteke
- Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

OD – Indeks-sekvencijalna

24

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- Podržana
  - najčešće, sistemima za upravljanje datoteka, ugrađenim u OS mainframe računara
  - ređe savremenim SUBP-ovima
- Obezbeđuje
  - formiranje, traženje, ažuriranje i reorganizaciju
  - sekvencijalni, direktni i dinamički način pristupa indeks-sekvencijalnoj datoteci

OD – Indeks-sekvencijalna

25

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Formiranje IS datoteke**
  - program redosledno učitava slogove ulazne sekvencijalne datoteke
  - smešta blokove u primarnu zonu IS datoteke
  - alternativno, već formirana sekvencijalna datoteka proglašava se primarnom zonom IS datoteke
  - formiranje zone indeksa

OD – Indeks-sekvencijalna

26

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Formiranje IS datoteke**

- formiranje zone indeksa
  - iterativan postupak, po nivoima stabla traženja
    - s dna na gore → s leva na desno
  - prvo se formiraju svi listovi – čvorovi nivoa h , zatim čvorovi nivoa $h - 1$, itd. do čvorova nivoa 1
  - u svaki čvor na i -tom nivou hijerarhije ($i=h-1, h-2, \dots, 1$)
    - upisuju se najveće (alternativno najmanje) vrednosti ključa iz n sukcesivnih čvorova na nivou hijerarhije $i+1$
  - propagacija najvećih vrednosti
    - u poslednji element krajnjeg desnog čvora upisuje se maksimalna dozvoljena vrednost ključa
  - propagacija najmanjih vrednosti
    - u prvi element krajnjeg levog čvora upisuje se minimalna dozvoljena vrednost ključa

OD – Indeks-sekvencijalna

27

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Formiranje IS datoteke**

- formiranje zone prekoračenja
  - alokira se prazna zona prekoračenja
  - svi blokovi sprežu se u lanac slobodnih blokova
  - početak lanca upisuje se u zaglavlje zone prekoračenja

OD – Indeks-sekvencijalna

28

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

• Traženje logički narednog sloga

- vrši se kombinovanom primenom
  - metode linearnog traženja i
  - metode traženja praćenjem pokazivača
- počinje u prvom bloku primarne zone
  - svako naredno traženje se nastavlja od tekućeg sloga datoteke u bloku primarne zone
    - linearna metoda
  - po dolasku do poslednjeg sloga bloka traženje se nastavlja u lancu prekoračilaca, ako postoji
    - metoda praćenja pokazivača
  - indirektno povezivanje prekoračilaca - nastavak traženja direktno u zoni prekoračenja
  - direktno povezivanje prekoračilaca - pristup direktno nadređenom listu i nastavak traženja u zoni prekoračenja

OD – Indeks-sekvencijalna

29

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

• Traženje logički narednog sloga

- direktno povezivanje prekoračilaca
  - pristupa se blokovima primarne zone, prekoračiocima i listovima stabla traženja
  - broj pristupa R i pri uspešnom i pri neuspešnom traženju jednog logički narednog sloga

$$0 \leq R \leq B + \left\lceil \frac{B}{n} \right\rceil + Z - (i + j + k)$$

- Z – ukupni broj slogova u zoni prekoračenja
- i – redni broj tekućeg bloka datoteke u odnosu na početak primarne zone
- $j = \lceil i/n \rceil$ – redni broj tekućeg lista stabla traženja
- k – broj slogova zone prekoračenja kojima se već pristupilo

OD – Indeks-sekvencijalna

30

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Traženje logički narednog sloga**

- **indirektno povezivanje prekoračilaca**

- broj pristupa R i pri uspešnom i pri neuspešnom traženju jednog logički narednog sloga

$$0 \leq R \leq B + Z - (i + k)$$

- traženje logički narednog sloga je efikasnije

OD – Indeks-sekvencijalna

31

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Traženje slučajno odabranog sloga**

- praćenjem pokazivača u stablu pristupa

- započinje u korenu i stiže do lista u stablu traženja
- uvažava organizaciju sa propagacijom maksimalnih ili minimalnih vrednosti ključa iz svakog bloka

- **direktno povezivanje prekoračilaca**

- dolaskom do odgovarajućeg elementa u listu – odluka o nastavku traženja
  - u bloku primarne zone ili
  - praćenjem lanca prekoračilaca, u zoni prekoračenja

- **indirektno povezivanje prekoračilaca**

- prati se pokazivač odgovarajućeg elementa u listu i prelazi se u blok podataka u primarnoj zoni
- po potrebi, nastavlja se traženje praćenjem lanca prekoračilaca

OD – Indeks-sekvencijalna

32

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Traženje slučajno odabranog sloga**

- **direktno povezivanje prekoračilaca**

- broj pristupa R i pri uspešnom i pri neuspešnom traženju jednog slučajno odabranog sloga

$$h+1 \leq R \leq h+z$$

- **indirektno povezivanje prekoračilaca**

- broj pristupa R i pri uspešnom i pri neuspešnom traženju jednog slučajno odabranog sloga

$$h+1 \leq R \leq h+1+z$$

- z – dužina lanca prekoračilaca za jedan blok primarne zone

- nešto efikasnije traženje u datoteci s direktnim povezivanjem prekoračilaca

OD – Indeks-sekvencijalna

33

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Obrada IS datoteke**

- moguća efikasna obrada i

- u režimu redosledne obrade i
- u režimu direktne obradne

- pogodne za korišćenje u ulozi vodeće datoteke u oba režima

- redosledna obrada putem vodeće datoteke od N_v slogova odvija se

- naizmeničnim pristupanjem blokovima primarne zone i njihovim lancima prekoračilaca
- adresa prvog bloka primarne zone nalazi se u zaglavlju datoteke

OD – Indeks-sekvencijalna

34

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Obrada IS datoteke**

- ukupan broj pristupa pri redoslednoj obradi R_{uk}

- za slučaj direktnog povezivanja

$$R_{uk} = B + Z + \lceil B/n \rceil$$

- za slučaj indirektnog povezivanja

$$R_{uk} = B + Z$$

- očekivani broj pristupa pri uspešnom ili neuspešnom traženju jednog logički narednog sloga

- za slučaj direktnog povezivanja $\bar{R} = \frac{B + Z + \lceil B/n \rceil}{N_v}$

- za slučaj indirektnog povezivanja $\bar{R} = \frac{B + Z}{N_v}$

OD – Indeks-sekvencijalna

35

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Obrada IS datoteke**

- **redosledna obrada**

- nešto efikasnija kod datoteke sa indirektnim povezivanjem prekoračilaca

- pri uobičajenim vrednostima reda stabla n razlika je neznatna

OD – Indeks-sekvencijalna

36

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Obrada IS datoteke**

- **direktna obrada**

- putem vodeće datoteke od N_v slogova

$$N_v = N_v^u + N_v^n$$

- očekivani ukupni broj pristupa

$$\bar{R}_{uk} = \bar{R}_u N_v^u + \bar{R}_n N_v^n$$

- $\bar{R}_u$ – očekivani broj pristupa pri uspešnom traženju
- $\bar{R}_n$ – očekivani broj pristupa pri neuspešnom traženju

OD – Indeks-sekvencijalna

37

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Obrada IS datoteke**

- **direktna obrada**

- putem vodeće datoteke od N_v slogova
- očekivani broj prekoračilaca po bloku primarne zone

$$\bar{z} = \frac{Z}{B}$$

- za datoteku sa direktnim povezivanjem prekoračilaca
  - ista verovatnoća zaustavljanja traženja na bilo kom slogu

$$\bar{R}_u = \bar{R}_n = h + \frac{f}{f + \bar{z}} + \frac{\bar{z}}{f + \bar{z}} \sum_{i=1}^{\bar{z}} i \frac{1}{\bar{z}}$$

$$\bar{R}_u = \bar{R}_n = h + \frac{2f + \bar{z}(\bar{z} + 1)}{2(f + \bar{z})}$$

OD – Indeks-sekvencijalna

38

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Obrada IS datoteke**

- **direktna obrada**

- putem vodeće datoteke od N_v slogova
- za datoteku sa indirektnim povezivanjem prekoračilaca

$$\bar{R}_u = \bar{R}_n = h + 1 + \frac{\bar{z}}{f + \bar{z}} \sum_{i=1}^{\bar{z}} i \frac{1}{\bar{z}} = h + 1 + \frac{\bar{z}(\bar{z} + 1)}{2(f + \bar{z})}$$

- **direktna obrada**

- nešto efikasnija kod datoteke sa direktnim povezivanjem prekoračilaca

OD – Indeks-sekvencijalna

39

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Ažuriranje IS datoteke**

- vrši se u režimu direktne obrade

- **upis novog sloga**

- nakon neuspešnog traženja
- ako se neuspešno traženje zaustavilo u bloku primarne zone
  - vrši se pomeranje slogova sa većom vrednošću ključa od vrednosti ključa novog sloga za jednu lokaciju ka kraju bloka
  - novi slog se upisuje u lokaciju koju je zauzimao slog sa prvom većom vrednošću ključa, a slog sa do tada najvećom vrednošću ključa u bloku upisuje se u zonu prekoračenja
  - prekoračilac se upisuje u lokaciju čiju adresu sadrži indeks slobodnih lokacija i povezuje se sa ostalim prekoračiocima iz bloka

OD – Indeks-sekvencijalna

40

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Ažuriranje IS datoteke**
  - **upis novog sloga**
    - ako se neuspešno traženje zaustavilo na nekom od prekoračilaca
      - novi slog se upisuje u prvu slobodnu lokaciju
      - uvezuje se sa ostalim prekoračiocima

OD – Indeks-sekvencijalna

41

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Ažuriranje IS datoteka**
  - **brisanje sloga**
    - **logičko brisanje** - češće
$$R_d = R_u + 1$$
      - lokacija logički izbrisanog sloga može se upotrebiti za upis novog sloga u specijalnom slučaju
        - » kada se vrednost ključa novog sloga nalazi tačno u odgovarajućim granicama
    - **fizičko brisanje**
      - zahteva pomeranje slogova sa ažuriranjem lanca prekoračilaca
      - zahteva veći broj pristupa datoteci

OD – Indeks-sekvencijalna

42

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Ažuriranje IS datoteke**
  - **modifikacija sadržaja postojećeg sloga**
    - nakon uspešnog traženja
    - potreban samo jedan pristup da bi se modifikovani slog upisao u datoteku

OD – Indeks-sekvencijalna

43

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Reorganizacija IS datoteke**
  - značajna degradacija performansi traženja slogova i obrade datoteke u vremenu
    - usled upisa slogova u zonu prekoračenja i
    - logičkog brisanja slogova
  - periodična reorganizacija datoteke
    - uklanjanje negativnih posledica ažuriranja
  - postupak
    - ponovno formiranje primarne zone
      - redoslednom obradom – traženjima logički narednih slogova u postojećoj primarnoj zoni i zoni prekoračenja
    - generisanje novog stabla traženja
    - formiranje nove, prazne zone prekoračenja

OD – Indeks-sekvencijalna

44

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Reorganizacija IS datoteke**

- interval vremena između dve reorganizacije može biti
  - fiksna
    - npr. jednom mesečno
  - dinamički određen
    - na osnovu stepena popunjenosti zone prekoračenja
    - npr. kada se zona prekoračenja popuni do 80% svog obima, a dimenzionisana je da primi npr. 10% slogova prim. zone
- distribuirani slobodni prostor
  - ublažava problem degradacije performansi obrade zbog upisa novih slogova
    - blokovi podataka se pri formiranju datoteke popunjavaju samo delimično (npr. 60% ili 80%)
    - time se obezbeđuje prostor za upis novih slogova
  - produžava se interval vremena između dve reorganizacije

OD – Indeks-sekvencijalna

45

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Oblasti primene i ocena karakteristika**

- prednosti
  - kada iste podatke treba obrađivati i u režimu redosledne i u režimu direktne obrade
  - intenzivno se koristi u paketnoj obradi
  - može se koristiti i u interaktivnoj obradi
- performanse redosledne obrade
  - u početku ne zaostaju za performansama redosledne obrade sekvencijalne datoteke
- performanse direktne obrade
  - ne zaostaju značajnije za performansama direktne obrade rasute datoteke

OD – Indeks-sekvencijalna

46

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Oblasti primene i ocena karakteristika**
  - glavni nedostatak
    - upis slogova u zonu prekoračenja dovodi do degradacije performansi obrade
    - jedino rešenje: periodično reorganizovanje datoteke
      - nepogodno, ako se mora često sprovesti u slučaju datoteka velikog obima

OD – Indeks-sekvencijalna

47

Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

- **Oblasti primene i ocena karakteristika**
  - FSP zasnovane na statičkoj IS organizaciji
    - intenzivno korišćene u mrežnim sistemima baza podataka
    - relacioni i objektno-relacioni SUBP ih retko podržavaju
  - ponekad se ističe više njihov istorijski značaj
    - nazivaju se i klasičnim indeks-sekvencijalnim datotekama
    - preteča modernih indeksnih datoteka s B-stablima
  - osnovna ideja za primenu IS datoteka
    - kada se podaci ne ažuriraju intenzivno i u većem obimu
    - kada je potrebno obezbediti vrlo efikasnu redoslednu obradu i, u isto vreme, solidne performanse direktne obrade
    - brz pristup slučajno odabranom slogu u sekvencijalnoj strukturi vrši se korišćenjem stabla traženja kao funkcije koja preslikava vrednost ključa u adresu

OD – Indeks-sekvencijalna

48

Sadržaj

- Indeksne datoteke
- Indeks-sekvencijalna organizacija datoteke
- Indeks-sekvencijalna metoda pristupa

OD – Indeks-sekvencijalna

49

Literatura

- Pavle Mogin: Strukture podataka i organizacija datoteka
  - Glava 12

OD – Indeks-sekvencijalna

50

Pitanja i komentari

OD – Indeks-sekvencijalna

51

Kraj prezentacije Organizacija datoteka

Indeks-sekvencijalna organizacija datoteke

Struktura, formiranje, traženje, obrada, ažuriranje, primena i ocena

OD – Indeks-sekvencijalna

52